

Ἡ μοςχοφόρος δορκάς εἶναι ὠραῖον μικρὸν ζῶον, ἔχον μῆκος τὸ πολὺ 1 μέτρον καὶ ὕψος 0,60. Ἄν δὲν εἶχε τὸ πολύτιμον ἄρωμα ὅπερ ἐκκρίνει, ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε ἤθελε καταδιώξει αὐτὸ, διότι τὸ δέρμα της οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν καὶ τὸ κρέας του εἶναι ἀνούσιον.

Ἡ μοςχοφόρος δορκάς ἔχει κεφαλὴν μικράν, ὦτα μακρὰ καὶ εὐθέα. Τὸ δέρμα της εἶναι ὑπόφαιον καὶ ἔχει πολλὰ μέλανα στίγματα, μάλιστα εἰς τὰ ὀπίσθια μέλη της. Οἱ πόδες της εἰσὶ λεπτοὶ καὶ οἱ ὀπίσθιοι φέρουσι διφθέραν ὅλως τριχωτήν. Ἡ οὐρὰ μόλις φαίνεται καὶ ἔχει μῆκος δακτύλου. Αἱ ἔξεις τῆς δορκάδος ἔχουσι μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἡμετέρους λαγούς· ἔχει δὲ τὸ καταφύγιόν της εἰς τὰ μέρη ὅπου διαμένει καὶ ἐξέρχεται τὴν νύκτα πρὸς βοσκὴν, ἐπιστρέφουσα ἐν τῷ καταφυγίῳ της ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου.

Ἡ μοςχοφόρος δορκάς συνεχῶς ἀλίσκεται ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων διὰ παγίδων· συχνάκις δὲ εἰς τὸ Θιβέτ καὶ εἰς τὴν κινεζικὴν Ταρταρίαν συνέρχονται πολυάριθμοι κυνηγοὶ καὶ ἐπιμόνως καταδιώκουσι τὰ μικρὰ μαστοφόρα εἰς τὰ ὄρη καὶ φονεύουσι διὰ βελῶν, ἅτινα μετὰ μεγίστης δεξιότητος μεταχειρίζονται.

Ὁ μόσχος εἶναι ἐμπόρευμα πολύτιμον, ὅταν τυγχάνῃ ἀριγῆς καὶ καλῆς ποιότητος, καὶ πωλεῖται συνεχῶς περισσότερον τοῦ ἐνὸς φράγκου τὸ γραμμαρίον. Ἡ εὐωδία του ἀποδεικνύεται ὀξυτάτῃ ἅμα δὲν ἦναι νοθευμένος· ἀναμιγνύμενος δὲ εἰς μικρὰν δόσιν πρὸς ἄλλας εὐώδεις οὐσίας, εἶναι πολύτιμος καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία τῶν βάσεων τῶν διαφόρων μυρωδικῶν.

Ἡ αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνα ἠγάπα παλὸν τὸν μόσχον, τὸ δὲ ἐν Μαλμαϊζῶν καλλυντήριόν της ἦν πλουσίως ἐφωδιασμένον ἐξ αὐτοῦ. Βεβαιοῦσιν ὅτι τεσσαράκοντα μετὰ τὸν θάνατόν της ἔτη τὸ καλλυντήριο ἐκεῖνο, καὶ τοὶ πολλάκις καθαρισθὲν, ξυσθὲν καὶ βαφέν, ἀνέδιδε πάλιν ὀξείαν εὐωδίαν. Ὁ μόσχος, ὅστις καὶ σήμερον εἶναι ἀκριβὲς, εἶχε περισσοτέραν ἀξίαν ἐπὶ τῶν χρόνων

τῶν Σταυροφόρων καὶ ἀναφέρεται ἐν τοῖς χρονικοῖς μεταξὺ τῶν σπανιωτάτων καὶ πολυτιμοτάτων πραγμάτων ἅτινα ὁ σουλτάνος Σαλαδῖνος ἔστειλεν ὡς δῶρα τῷ αὐτοκράτορι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τότε ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς φαρμακευτικὰς σκευασίας καὶ ἀπέδιδον αὐτῷ δύναμιν θαυμασίαν· ἐνίοτε τὸν μετεχειρίζοντο κατὰ τὰς ταριχεύσεις τῶν νεκρῶν.

Σήμερον μεταχειρίζονται τὸν μόσχον οἱ μυρμηροί.

Υ. Σ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Διατὶ τὰ πτηνὰ τρώγουσι χάλικας.— Ἐν τῷ στομάχῳ τῶν πτηνῶν εὐρίσκονται λιθίδια, τεμάχια χαλίκων, ἄμμος, κτλ. Τὰ πτηνὰ καταπίνουσι τὰ ὀρυκτὰ ταῦτα τεμάχια ἐκ συναισθήσεως λογισμένης· διότι τοῖς εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα καὶ ἄνευ τούτων τὸ πτηνὸν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ τρόφιμα.

Ἐπειδὴ τὰ πτηνὰ δὲν δύνανται νὰ λειάνωσι τὰ τρόφιμα, ἐνῷ καταβροχθίζουσιν αὐτὰ, τὰ τρόφιμα, κατέρχονται εἰς τὸν στόμαχον ἀνέπαφα· ἐκεῖ δὲ χρησιμεύουσιν οἱ χάλικες. Ὁ πρόλοβος εἶναι θύλαξ μυώδης, περιβεβλημένος ἐσωτερικῶς μὲ μεμβράναν κερατοειδῆ· ὅταν τὰ τρόφιμα τοῦ πτηνοῦ, οἱ κόκκοι λ. χ., εἰσέρχονται εἰς τὸν θύλακα αὐτόν, μαλακύνονται διὰ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, δι' ἐπανειλημμένων δὲ συστολῶν τοῦ πρόλοβου ἡ θρεπτικὴ οὐσία τίθεται εἰς κίνησιν. Οἱ κόκκοι συγκρούονται, πιέζονται, συσπῶνται καὶ τρίβονται ὑπὸ τῶν χαλίκων καὶ τῶν ἄμμων οὓς περιέχει ὁ πρόλοβος· ὥστε συντόμως λειαίνονται, διαβιβάζονται εἰς τὰ ἔντερα καὶ χωνεύονται.

Παρὰ ταῖς πτηνοῖς ἄρα οἱ χάλικες καὶ ἡ ἄμμος εἰσὶν ὅ,τι οἱ ὀδόντες εἰς τὰ μαστοφόρα· ὡς εἵπομεν δὲ εἰσὶν ἀπαραίτητοι εἰς

τὰ πετεινά, καὶ ἐν τοῖς ὀρνιθοτροφείοις πρέπει νὰ θέτῃ τις συνεχῶς χάλικας ἢ ἄμμου, διότι ἄλλοι μὲν τῶν ὑπαρχόντων ἐξαφανίζονται διὰ τῆς συνεχεῖς προστρίψεως, κατὰ τὴν φύσιν των, ἄλλοι δὲ διαλύονται ὑπὸ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ. Εἶναι ἀνάγκη τὰ πετεινά νὰ δύνανται νὰ εὐρίσκωσι τὴν ὕλην αὐτὴν τὴν ἐν τῷ στομάχῳ ἐπέχουσιν θέσιν ὀδόντων.

Τὸ ἐνστικτον τῶν κατοικιδίων πτηνῶν ὠθεῖ αὐτὰ, ὡσάκις δύνανται νὰ εὐρίσκωσι τεμάχια χάλικος ἢ ἄμμου, ἅτινα ἀγαπῶσι, νὰ ἐπιζητῶσιν ἀναλόγους θρεπτικὰς οὐσίας, δυναμένας νὰ λειανθῶσι, δι' οὗ περιεγράψαμεν τρόπον.

Παρατηρητὴς ἐβεβαίωσεν πρὸ μικροῦ ὅτι τὰ πετεινά τοῦ ὀρνιθοτροφείου τρώγουσι γύψον *φαρμακωτὴν* (κουρασάνι, κτλ.). Τοῦτο εἶναι βέβαιον, διότι καὶ ὁ Κ. 'Ιούλιος Βενουά ἐβεβαιώθη πολλάκις ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως· εἶχε θέσει εἰς τὸ ὀρνιθοτροφεῖόν του τοιαύτας ὕλας, μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας αὐταὶ εἶχον καταβροχθισθῇ.

Τὰ πτηνὰ ἅτινα διαμένουσιν εἰς ὀρνιθοτροφεῖον ἐστρωμένον μὲ πλάκας ἢ εἰς μέρη ὅπου δὲν ὑπάρχουσι χάλικες καὶ ἄμμος, πάσχουσι, διότι ἡ πέψις δὲν δύναται νὰ γίνῃ εὐκόλως· τινὲς δὲ ἀποδίδουσιν εἰς τὴν αἰτίαν αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν πετεινῶν τινων.

Τὸ γουάνον.—Ἀπειροὶ πρᾶσις ἀφοδευμάτων πτηνῶν μεταφέρονται ἐτησίως ἐν Εὐρώπῃ ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, πορίζουμένης ἐκ τῆς ὕλης ταύτης πολλὰ χρήματα, ἡ δὲ κόπος αὕτη χρησιμεύει πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς. Τὸ γουάνον εὐρίσκεται ἐπὶ διαφόρων νησιδίων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, τόσον δὲ πολὺ, ὥστε περιηγηταὶ τινες ἀπέδωκαν τὴν ἀρχὴν του εἰς γεωλογικὴν περιόδον προγενεστέραν τῆς ἡμετέρας. Τῆς γνώμης ταύτης ἦτο καὶ ὁ διάσημος Οὐμβόλδος· πρᾶσις οἱ ὅμως ἐρευνᾶν τείνουσι ν' ἀποδείξωσιν ὅτι οἱ σωροὶ ἐκεῖνοι παρήχθησαν ὑπὸ

ὕδροβίων πτηνῶν, ὧν βρίθουσι τὰ παράλια ἐκεῖνα καὶ ὧν τὰ περιττώματα διατρυπῶνται ἐνεκὸν τῆς σπάνεως τῶν βροχῶν.

Ἡ ὑπαρξίς πτωμάτων πτηνῶν κατωρυγμένων εἰς τὸ γουάνον καὶ διατηρησάντων τὰ ἀπαλότερα τῶν μερῶν των, δικαιοῖ τοὺς τελευταίους φυσιολόγους. Τὰ πτηνὰ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν *πελεκαγοειδῶν*, ἐν δὲ αὐτῶν, ὑπάρχον ἰδίως εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ὀρνιθολόγων *Σφηνίσκος Οὐμβόλδιος*.

Μεταξὺ τῶν εὐρεθέντων λειψάνων ὑπῆρχον καὶ ὁστά φώκης ὠτοφόρου· ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ὅλα τὰ ζῶα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς εἶδη ἅτινα ζῶσιν ἤδη εἰς τὰ μέρη ὅπου τὸ γουάνον. Τοιαῦτα ὑπάρχουσι καὶ πρὸς τὰ μᾶλλον μεσημβρινὰ μέρη, ἀλλὰ ἐὰν δὲν εὐρίσκωνται ἀποθῆκαι γουάνου εἰς τὰς ψυχρότερας νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, τοῦτο πιθανὸν συμβαίνει, διότι αἱ βροχαὶ ἐμποδίζουσι νὰ ἐπισωρευθῇ ἡ κόπος τῶν πτηνῶν, ἢ διαλύουσιν.

Ἀνθρακωρυχεῖα ἐν τῇ Ἰνδικῇ.—Κατὰ τὸν *Ingeneer*, τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἰνδικῆς δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς 4 συναγωγὰς· 1^{ον} τῆς Βεγγάλης, ἥτις περιλαμβάνει τοὺς γαιάνθρακας τῶν λόφων Ῥαζμαχάλ καὶ τῆς κοιλάδος Δαμούδας· 2^{ον} τῶν Ρεσουάπ, Σιργούζα, Μπιλοσπούρ, Τσούτια, Ναγπούρ, κτλ· 3^{ον} τῆς κοιλάδος Νερπούδας καὶ τῶν λόφων τῶν κειμένων πρὸς νότον τῆς κοιλάδος· 4^{ον} τέλος τῶν Γάνδα καὶ Γοδαβερή. Τὸ ἀξιολογώτερον στρώμα εἶναι τοῦ Ῥαγγάνη, ἀρχόμενον 120 μίλια πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Καλκούτης καὶ ἐκτεινόμενον εἰς 18 μίλια πρὸς βορρᾶν. Τὸ στρώμα τοῦτο ἐξάγει ἐτησίως σχεδὸν 500 χιλιάδας τόννων. Ἐν ὅλοις εὐρέθησαν ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ Ἰνδικῇ καὶ ἐκμεταλλεύονται 18 στρώματα γαιανθράκων. Ἡ ποιότης ὅμως

δὲν εἶναι τόσον καλὴ· οὐχ ἥττον ἐλπίζεται ὅτι θὰ βελτιωθῇ ὅσον προχωροῦσι κατωτέρω.

Ἐν τῇ Ἰνδικῇ εὐρεται καὶ σιδηρεῖτις πολλή, ποιότητος πρώτης. Δύσκολος ὅμως ἀποβαίνει ἡ τῆξις αὐτῆς καὶ σκέπτονται ἂν συμφέρη νὰ μεταφέρωσι τὴν ὕλην ταύτην ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς τῆξιν. Ἦδη γίνονται δοκιμαί.

Ἡ εὐφρογία παρὰ τοῖς Καλμούκοις.—Εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος ἢ νόσος αὕτη ποιεῖ τόσῃν θραύσιν, ὅσην εἰς τὴν χώραν τῶν Καλμούκων. Ἀμα ἐνσκήψῃ εὐφρογία εἰς τινα οἰκογένειαν, ὅλοι οἱ δεσμοὶ τῆς συγγενείας καὶ τῆς φιλίας λύονται, συνεχῶς δ' ὁ Καλμούκος, καταλιμπάνων μητέρα, σύζυγον, τέκνα, ἱππεύει καὶ φεύγει μακράν. Ὅταν ἡ μάστιξ ἐνσκήψῃ τὸν χειμῶνα εἰς τινα σκηνὴν οἱ προσβαλλόμενοι ἀποθνήσκουσιν ἅπαντες ἐν τοιαύτῃ οἰκτρᾷ κατοικίᾳ, ἐν ἣ τὸ ψυχρὸς εἶναι 25 βαθμοὺς κάτω τοῦ 0. Ἐνίοτε ἀρκοῦσι 15 ἢ 20 ἡμέραι ἵνα ἐξοντωθῇ ὁλόκληρος οἰκογένεια· τὸ μόνον δὲ θεραπευτικὸν μέσον, οὗ χρῆσιν ποιοῦσιν, εἶναι θερμὸν γάλα ἀναμεμιγμένον μὲ ὕδιον. Οἱ Καλμούκοι οὐδέποτε θάπτουσι τοὺς νεκροὺς των, ἀλλὰ σφύρουσιν αὐτοὺς ὀλίγον μακράν τῶν σκηνῶν των καὶ ἀφίνουσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου, πολλάκις δὲ βλέπει τις πειναλέον κῦνα φέροντα εἰς τὴν *κιμπίτσαν* (κατοικίαν) κνήμην, πόδα ἢ βραχίονα νεκροῦ καὶ ἐσθίοντα ἐνώπιον τῶν συγγενῶν. Καὶ ὁμοῦς οὔτε ἰατροὶ ὑπάρχουσιν, οὔτε νοσοκομεῖα! Μόνον εἰς τὸ χωρίον Ζανδῆκ, ἐπὶ τῆς ταχυδρομικῆς ὁδοῦ, εὐρεται ἐλεεινὸν τι νοσοκομεῖον μὲ 15 κλίνας. Ὑπάρχει μὲν ἰατρὸς ὑπηρετῶν παρὰ τῇ διοικήσει τῶν Καλμούκων μακράν τοῦ κέντρου τῶν στεππῶν, εἰς Ἀστραχάνιον, ἀλλὰ ποῦ πρῶτον νὰ μεταβῇ! Ὡστε εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οὐδεμία χορηγεῖται βοήθεια ἰατρική.

Ἰαπωνίας πληθυσμός.—Ἡ ἰαπωνικὴ κυβερνήσις πρὸ τριετίας εἶχε διατάξει ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς αὐτοκρατορίας,

τὸ δὲ τῆς καταστατικῆς γραφείον ἐτελείωσε μόλις κατ' αὐτὰς τὴν ἐργασίαν.

Ἐν συνόλῳ ἡ Ἰαπωνία ἔχει 33,300,675 κατοίκους, ὧν 16,891,729 ἄρρενας καὶ 16,408,946 θηλείας. Τῶν ἀρρένων 4,754,931 ἔχουσιν ἡλικίαν ἄνω τῶν 14 ἐτῶν, 2,029,520 ἄνω τῶν 25 ἐτῶν, 5,001,301 ἄνω τῶν 31 ἐτῶν, 3,663,290 ἄνω τῶν 40 ἐτῶν, 1,401,557 ἄνω τῶν 60 ἐτῶν, κτλ. Τῶν θηλειῶν 4,530,041 εἰσὶν ἡλικίας ἄνω τῶν 14 ἐτῶν, 6,623,900 ἄνω τῶν 25 ἐτῶν, 5,041,972 ἄνω τῶν 40 ἐτῶν, κτλ.

Κατὰ τὸ 6 ἔτος τοῦ Μεϊτζῆ (1874) ἐγεννήθησαν 290,836 ἄρρενα καὶ 278,168 θήλεα, ἀπεθίωσαν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον 208,092 ἄρρενα καὶ 197,312 θήλεα.

Τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας εἰσὶν 28, οἱ δὲ εὐγενεῖς (καζόκοι) ἀνέρχονται εἰς 2,829, ὧν 1386 ἄνδρες καὶ 1442 γυναῖκες.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔχει ἡλικίαν 20 ἐτῶν καὶ 2 μηνῶν, ἡ αὐτοκράτειρα (Γιοσίκο) 22 ἐτῶν καὶ 8 μηνῶν, ἡ δὲ ἐπὶ κληρὸς χήρα (Χαγάλικο) 39 ἐτῶν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σημ. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς πραγματείας «Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἡ Ζωολογία» παρεσέφρησαν τυπογραφικὰ τινα λάθη, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων σημειοῦμεν ἐνταῦθα. —Σελ. 44, στήλη β'. σειρὰ 6, ἀντὶ «ὕπολογικά» ἀνάγνωθι *ζωολογικά*· σειρὰ 12 (κάτωθεν) ἀντὶ «ὕπολόγοι» *ζωολόγοι*· σειρὰ 15 (κάτωθεν) ἀντὶ «διὰ τῆς ἀρετῆς» διὰ τῶν ἀρεστῶν καὶ ἀντὶ «Πόσον» *Τόσον*.

Σελ. 46, στήλη α'. σειρὰ 2 (κάτωθεν) ἀντὶ «(κερ. 9)» ἀνάγνωθι (παρ. 9)· σειρὰ 20 (κάτωθεν) μετὰ τὸ «διαφέρουσι τῶν ἰχθύων» πρόσθετες διότι δὲν ἔχουσι λέπην.